

ТЕКСТОВА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ (НА ПРИКЛАДІ ТЕМИ «МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я, ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА»)

Ганна Швець

докт. пед. наук, доцент кафедри української філології для іноземних
громадян Навчально-наукового інституту філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

(01601, Київ, вул. Володимирська, 64/13);

e-mail: h.shvets@knu.ua;

ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-1068-048X>

У статті розглянуто проблему текстової організації заняття з української мови як іноземної (УМІ). Текст у навчальному процесі виконує потрійну функцію: виступає дидактичним інструментом формування мовленнєвих умінь, є носієм змісту й водночас визначає логіку та структуру заняття. Тому постає потреба з'ясувати, як саме різні варіанти текстової структури організовують навчальну взаємодію. Мета дослідження – схарактеризувати типи текстової структури заняття на матеріалі теми «Ментальне здоров'я. Психологічна допомога» та визначити чинники, що впливають на вибір кожного з них.

У роботі застосовано комплекс методів: контент-аналіз навчальних текстів, порівняльний аналіз планів занять, лінгводидактичне проектування, педагогічне спостереження та узагальнення досвіду викладання УМІ. Виокремлено три типи текстової структури заняття. Панорамна (мозаїчна) передбачає роботу з кількома взаємопов'язаними текстами різних жанрів і форматів та забезпечує багатовимірне осмислення теми. Деталізована ґрунтується на одному центральному тексті й дає змогу глибоко опрацювати його зміст, структуру та мовні особливості. Полегшена спирається на один-два короткі тексти або відеофрагменти й орієнтована насамперед на стимулювання усного мовлення та створення комфортної навчальної атмосфери. Встановлено чинники, що визначають доцільність кожного типу: рівень мовної підготовки студентів, специфіка формату курсу, навчальна мета та потреби конкретної групи.

Зроблено висновок, що варіативність текстової структури заняття відкриває можливості для ефективної роботи з автентичними матеріалами та для комплексного розвитку мовних і мовленнєвих умінь. Звернення до теми ментального здоров'я продемонструвало важливість

особистісної залученості студентів, діалогічної взаємодії та безпечного освітнього середовища.

Ключові слова: навчальний текст, принцип текстоцентризму, стратегії опрацювання тексту, текстова структура заняття, українська мова як іноземна.

Обґрунтування теми. Пропонована тема спирається на кілька важливих аспектів методики навчання української мови як іноземної (далі УМІ): інструментально-дидактичний (навчальний текст як осердя педагогічної взаємодії, матеріал для розвитку комунікативної компетентності), організаційний (структура заняття/уроку як основної форми організації навчального процесу) і змістовий (вибір комунікативної теми, що поєднає суспільну значущість та особисту зацікавленість студентів). Оскільки ці три виміри взаємодіють і фокусуються саме в навчальному тексті, який виступає одночасно дидактичним інструментом формування комунікативних умінь, структуротвірним елементом заняття та носієм змісту, постає потреба в ґрунтовному аналізі того, як текст організовує заняття та визначає його внутрішню логіку. У цьому контексті важливою науковою проблемою є характеристика текстової структури заняття з УМІ.

Аналіз актуальних досліджень. Текст як матеріал, засіб і мету навчання розглядають у методичних підходах, орієнтованих на текст і жанр (text-based approach, genre-based approach), Н. Agystien, E. Emilia, S. Feez, K. Hyland та інші дослідники [18; 21; 22; 24]. У польській глотодидактиці функції текстів і важливість навчання різнотипної текстової діяльності акцентують прихильники концепції текстових дій (tekstologiczna koncepcja działań na tekstach) J. Bartmiński [19], М. Chyb-Winnicka [20] та ін. Вітчизняна лінгводидактика постулює текстоцентризм як один з основних підходів у мовній освіті – у навчанні української мови як рідної (З. Бакум [1]), як державної в школах із мовами навчання національних меншин (О. Хорошковська [11]), як іноземної (праці О. Горди та О. Трумко [4], М. Вінтоніва та Т. Вінтонів [2]), у навчанні студентів фахового українського мовлення (Л. Ткаченко та ін. [10]). У нашій дисертаційній роботі визначено специфічні характеристики навчального тексту, запропоновано класифікацію навчальних текстів у методиці навчання УМІ і принципи їх моделювання, схарактеризовано навчальну текстотеку з УМІ та її окремі сегменти, обґрунтовано систему завдань до навчальних

художніх текстів [14: 197-394]. Попри велику увагу до феномена навчального тексту поняття текстової структури заняття в науковій літературі не розроблене.

Питання організації заняття (уроку), його етапності та послідовності вправ досліджують у багатьох працях із методики навчання іноземних мов, наприклад, J. Harmer [23]. У моделях завданнєво-орієнтованого навчання (task-based learning) (D. Nunan [25]), де текст часто стає ключовим джерелом вхідного мовного матеріалу (input), роблять акцент на фазах уроку або на структурі завдання, а не на текстовій насиченості заняття як окремій категорії. У контексті УМІ питання структури заняття відображено, зокрема, у працях О. Горди [3], М. Шевченко [15], де описано вимоги до побудови уроку, логіка подання матеріалу, організація рецептивно-продуктивної діяльності. Однак ці дослідження не пропонують типології текстової структури, що підкреслює наукову новизну пропонованого підходу.

Доцільність уведення теми про ментальне здоров'я та психологічну допомогу обґрунтована в нашому попередньому дослідженні [13]: хоча така тема не означена в Державному стандарті з УМІ [7], вважаємо за потрібне пропонувати її іноземній аудиторії з огляду на актуальність проблеми у світовому, національному та особистісному вимірах. Останній момент особливо важливий: «обговорення теми спонукатиме студентів до аналізу власних відчуттів і станів – у такому випадку активізація мисленнєво-мнемічних механізмів забезпечує ефективне вивчення мови» [13: 269].

Отже, аналіз актуальних досліджень демонструє, що, попри значний розвиток у сучасній лінгводидактиці текстоцентричного підходу і наявність напрацювань щодо побудови уроку, текстова структура заняття не була об'єктом наукового вивчення. Відсутня типологія, яка б описувала варіанти організації заняття залежно від кількості, функцій і взаємодії навчальних текстів. Це і визначає **мету пропонованої статті** – схарактеризувати різні типи текстової структури заняття з УМІ на матеріалі теми «Ментальне здоров'я. Психологічна допомога» і виявити чинники, що зумовлюють доцільність звернення викладача до певного структурного типу уроку. **У дослідженні застосовано такі методи:** контент-аналіз (вивчення змісту навчальних текстів), порівняльний аналіз (зіставлення варіантів організації занять), лінгводидактичне

проектування (створення й апробація планів занять різної текстової структури), педагогічне спостереження (моніторинг реалізації розроблених планів занять) та узагальнення власного педагогічного досвіду (аналіз практики викладання УМІ на курсах різного формату).

Виклад основного матеріалу. Провідною характеристикою текстової структури заняття є текстова насиченість, тобто кількість навчальних текстів, які пропонує викладач для роботи на уроці. Навчальним ми вважаємо «письмовий або усний текст, створений або відібраний, орієнтований на певний контингент учнів, попередньо продуманий, спроектований і методично опрацьований організатором навчального процесу (автором підручника, викладачем, учителем) відповідно до навчальної мети» [14: 205]. Отже у центрі нашої уваги саме ті тексти, які викладач вводить як навчальний матеріал, – не йдеться про різноманітні конwersаційні тексти, породжені учасниками навчального процесу, та вторинні тексти, створені студентами на основі навчальних у процесі їх обговорення, осмислення, опрацювання.

Тип текстової структури заняття зумовлений не лише кількістю текстів, а й тим, як вони організовані та взаємодіють у межах уроку, які функції виконують. Це дає підстави виокремити три основні типи текстової структури: панорамну (мозаїчну) – з низкою текстів, що висвітлюють тему з різних ракурсів і потребують застосування різних стратегій ознайомлення (детального, оглядового, вибіркового, загального розуміння); деталізовану – з одним або двома текстами, які забезпечують глибоке опрацювання змісту, лексики та граматичних конструкцій; полегшену – з одним-двома короткими текстами, що слугують стимулами для розвитку усного й / чи письмового мовлення.

Розглянемо панорамну (мозаїчну) текстову структуру на прикладі заняття, проведеного зі слухачами Українікуму в серпні 2024 р. Це щорічна літня школа в німецькому місті Грайфсвальді, яка, крім наукових лекцій і семінарів англійською мовою, надає можливість охочим відвідувати курси з української мови. Групі високого рівня володіння мовою (B2-B2+), зважаючи на запити слухачів та результати спілкування з ними як під час занять, так і поза ними, було запропоновано опрацювання теми «Ментальне здоров'я. Психологічна допомога». Частина учасників зізнавалася,

що відчуває напруження через необхідність поєднувати інтенсивну академічну програму з мовними заняттями, інші нервували через особисті обставини. Такі сигнали аудиторії актуалізували потребу звернутися до теми психологічного благополуччя, а також створили сприятливі умови для реалізації однієї з ключових засад навчання української мови як іноземної – діалогічної взаємодії навколо особистісно важливих смислів [14: 112].

Для заняття були відібрані автентичні тексти:

1) буклет «Твої почуття теж важливі» про ознаки стресу, психологічні вправи та поради щодо підтримки ментального здоров'я [8];

2) допис у фейсбуці української режисерки і письменниці Ірини Цілик про її візит до психіатрині, діагностику депресії та поступовий вихід із цього стану (за 21 серпня 2024 р.);

3) платформа «Ти як? Всеукраїнська платформа ментального здоров'я» [9];

4) тексти проєкту «Як ти, брате? Як розмовляти під час війни» [17];

5) інформаційне відео про проєкт «Як ти, брате?» [16];

6) пісня THE HARDKISS «Як ти?» (відеокліп і текст твору) [26];

7) коментар співачки Юлії Саніної про пісню «Як ти?» на офіційній сторінці пісні в ютубі [26];

8) текст про мініскульптуру «Прочитано» проєкту «Шукай» [6].

Така мозаїка текстів – різножанрових і різноформатних – з одного боку, дає багато цікавої, актуальної і корисної інформації, а з іншого – потребує продуманого рішення щодо стратегій опрацювання, адже зрозуміло, що неможливо й недоцільно пропонувати на уроці ґрунтовне вивчення всіх цих матеріалів. Розгляньмо оптимальні, на наш погляд, стратегії для роботи з обраними текстами.

Стратегія детального ознайомлення (читання з коментарем, питання за змістом, робота з новою лексикою) була застосована до тексту 2 – допису з фейсбуку. Такий формат роботи дав змогу зосередитися на мовних та культурних нюансах допису, пояснити контекст окремих висловів і забезпечити глибше розуміння комунікативної ситуації, у якій функціонує текст.

Стратегію вибіркового ознайомлення реалізовано під час роботи з текстом 1 – інформаційним буклетом про ментальне

здоров'я та психологічну допомогу. Для цього студенти в парах отримали завдання: перегляньте буклет, оберіть серед порад психолога ті, які ви практикували або хотіли б спробувати, обговоріть це з одногрупником.

Оглядове ознайомлення було організоване з текстами 3 і 4: слухачі впродовж 5 хвилин переглядали певну рубрику сайту (мали прогорнути кілька текстів, звернути увагу на їхні назви, ілюстрації та виділені фрагменти) – і в кількох реченнях представляли цю рубрику одногрупникам. Така робота скерована на розвиток навичок швидкого перегляду великого за обсягом або структурно складного матеріалу (у нашому випадку – багатокомпонентного вебресурсу), розуміння тематики і структури інформації.

До текстів 5-8 було застосовано стратегію загального розуміння, метою якої є первинне цілісне ознайомлення з текстом для усвідомлення його загального змісту й емоційної тональності. Студенти переглянули відео, прослухали пісню, ознайомилися з короткими текстами, після чого ставили уточнювальні запитання й пропонували власні інтерпретації; роль викладача була мінімальною.

Для реалізації стратегій ознайомлення зі всією мозаїкою текстів студентам були запропоновані завдання різного типу, які відповідали специфіці текстів та етапам заняття. Зокрема, завдання лінгвокраїнознавчого характеру були «вплетені» в коментарі до текстів і допомагали студентам орієнтуватися в культурних контекстах, політичних та соціальних реаліях, згаданих у матеріалах; лексико-граматичні – скеровували на опрацювання нової лексики та конструкцій вираження відношень мети і причини (типових для цієї комунікативної теми); змістові – орієнтували на розуміння основних ідей текстів; лінгвостилістичні – звертали увагу на особливості мовлення авторів і художні засоби; комунікативні – скеровували студентів на обговорення, порівняння, моделювання діалогів і формування власних усних та письмових висловлювань. Важливо наголосити, що у випадку панорамної тестової структури не йдеться про цілісну систему завдань до кожного тексту – специфіка і функції тексту в загальній структурі заняття визначають, яке (чи які) саме завдання доцільно використати. Детальніший опис завдань і

прикладів їх використання можна знайти в нашому попередньому дослідженні [13: 269-270].

Які ж чинники вплинули на вибір саме такої структури заняття – панорамної (мозаїчної)? По-перше, це високий рівень володіння мовою студентів, що дозволяє працювати з великою кількістю текстів. По-друге, специфіка формату короткотермінових літніх курсів: обмежений час диктує мету – швидко зацікавити аудиторію, «розговорити» і сформувати «банк текстів» для подальшого самостійного опанування мови. З огляду на це заняття набули комунікативно-інтерактивної спрямованості, яку доцільно реалізувати саме через панораму текстів, оскільки вона забезпечує багато тем для дискусій, порівнянь, інтерпретацій. Різноманітні матеріали дозволили чергувати види діяльності (слухання – читання – перегляд – обговорення), варіювати темп заняття, підтримувати увагу й мотивацію та давати кожному можливість знайти матеріал, який зацікавлює і викликає бажання прокоментувати, поділитися власним досвідом. Така організація заняття оптимальна для інтенсивних короткотривалих мовних курсів, коли необхідно швидко залучити слухачів до активної роботи. Третій чинник, що визначив доцільність саме панорамної структури заняття, – тематична складність та емоційна насиченість матеріалу. Маємо на увазі, що тема ментального здоров'я й суміжні сюжети (війна, психологічна стійкість) є багатоаспектними й чутливими, тож текстова мозаїка дає змогу подати їх через різні інтонації, знайти точки перетину з емоційним досвідом різних студентів, уникнути перевантаження одним емоційно складним текстом. Це особливо важливо в змішаних міжнародних групах, де важко передбачити реакцію на травматичні сюжети.

Отже, панорамна (мозаїчна) текстова структура заняття вмотивована трьома взаємопов'язаними чинниками: високим рівнем володіння мовою студентів, специфікою формату короткотривалого інтенсивного курсу та складною природою комунікативної теми ментального здоров'я.

Тепер розглянемо другий тип текстової структури заняття – деталізовану. Так ми характеризуємо заняття, побудоване на одному тексті (можливо, двох), який є об'єктом ґрунтовного опрацювання за допомогою комплексу дотекстових, притекстових та післятекстових завдань. У нашій практиці таке заняття на

матеріалі тексту про депресію з журналу «Країна» за 3 квітня 2015 року [5] було проведене з іноземними студентами-філологами Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Коротко схарактеризуємо навчальний контекст: скерованість філологічної підготовки в закладі вищої освіти на комплексний розвиток комунікативної компетентності; потреба в системній роботі над лексико-граматичними конструкціями для студентів середнього рівня володіння українською мовою (B1-B1+); достатня кількість годин для розгортання комунікативної теми в кількох заняттях, що забезпечує можливість послідовного та поглибленого опрацювання навчальних текстів.

Робота з одним текстом передбачає детальне опрацювання лексики, граматики, стилістики, засобів зв'язності. Так, студентам були запропоновані завдання лексичного спрямування (добір синонімів, антонімів; встановлення відповідності між словом чи словосполученням та його значенням), граматичного (утворення однокореневих слів; конструювання словосполучень і речень з певними словами та виразами; аналіз граматичної структури речень із дієсловами *спричинювати*, *призводити*, *впливати*, *сприяти* і продукування власних речень із цими лексемами; реконструкція деформованого тексту), комунікативного (переказ і обговорення тексту; створення власного тексту з оперттям на прочитаний та особистий досвід). Така поглиблена робота на матеріалі одного тексту допомагає іноземцям середнього рівня володіння українською мовою систематизувати знання, набуті впевненості у використанні нової лексики та граматики, розвинути навички читання, говоріння, письма.

Отже, вибір деталізованої текстової структури заняття обумовлений трьома взаємопов'язаними чинниками: середнім рівнем мовної підготовки студентів, специфікою формату практичного курсу УМІ в закладі вищої освіти, що дозволяє приділяти достатньо часу поглибленому опрацюванню одного тексту, та навчальною метою – систематизувати знання, закріпити нову лексику й граматичні конструкції і розвинути мовні й мовленнєві навички.

Третій тип текстової структури заняття – полегшена – вирізняється мінімальною кількістю коротких текстів (один-два), які призначені насамперед для стимулювання усного чи / та

письмового мовлення. У нашій практиці полегшена текстова структура була реалізована під час зустрічей розмовного клубу «Говорімо українською» (2022 р.) для російськомовних слухачок, які володіли українською на середньому рівні. У темі «Життєвий баланс» ми переглянули коротке відео про техніку «Коло життєвого балансу» [12], що стало поштовхом до подальшої взаємодії: слухачки малювали своє коло, аналізували власну життєву ситуацію, ділилися спостереженнями одна з одною (спочатку в парах – потім у загальному колі), давали поради, спираючись на власний досвід. Особливе значення мала дружня, комфортна та неспішна атмосфера занять, яка дозволяла учасницям почуватися безпечно й відкрито. У 2022 році, після початку повномасштабної війни Росії проти України, такі зустрічі виконували не лише мовну, а й підтримувальну психоемоційну функцію. Полегшена текстова структура заняття враховувала цю потребу, забезпечуючи легкий і ненапружений вступ до комунікативної взаємодії.

Отже, навчальна мета (розвиток навичок говоріння) та специфіка формату (розмовний клуб для тих, хто переходить із російської на українську) зумовили звернення до полегшеної текстової структури заняття.

Висновки. Проведене дослідження демонструє, що вибір текстової структури заняття визначається рівнем мовної підготовки студентів, навчальною метою з урахуванням потреб і можливостей аудиторії, а також специфікою формату курсу. Застосування панорамної, деталізованої та полегшеної текстових структур заняття в поєднанні з різними стратегіями ознайомлення з текстами дозволяє ефективно організовувати роботу з автентичними матеріалами, комплексно розвивати аспекти мовні та мовленнєві уміння й навички. Звернення до теми ментального здоров'я показало важливість особистісно значущих смислів і діалогічної взаємодії для мотивації студентів, а адаптація занять до формату інтенсивного курсу чи розмовного клубу – важливість створення комфортного та безпечного навчального середовища. Загалом результати дослідження підтверджують, що продумана організація текстів і завдань є ключовим чинником ефективності навчання УМІ.

Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому аналізі питання, як різні типи текстової структури

заняття можуть бути адаптовані для студентів із різним рівнем володіння УМІ, а також у вивченні специфіки роботи з текстами на теми, що потребують чутливого й методично виваженого підходу, – передусім психологічно складні, соціально значущі та культурно марковані.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакум З.П. Текстocентризм у сучасній системі принципів навчання української мови. *Педагогічні науки*. Херсон, 2008. № 47. С. 85-91.
2. Вінтонів М.О., Вінтонів Т.М. Текстocентричний і лінгвокраєзнавчий аспекти в навчанні української мови як іноземної (на прикладі вивчення постаті Миколи Леонтовича). *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. Глухів, 2024. Вип. 54. С. 21-30. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-1-54-21-30>
3. Горда О. Структура та зміст уроку на тему «Робота» з української мови як іноземної. *Південний архів (філологічні науки)*. Херсон, 2018. № 75. С. 136-141.
4. Горда О.М., Трумко О.М. Текстocентричний підхід до навчання української мови як іноземної: способи реалізації. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород, 2022. Т. 1. Вип. 23. С. 66-69. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.23.1.12>
5. Межва Л. Пропадає сон уночі і з'являється відчуття втрати енергії. URL: https://gazeta.ua/articles/events-journal/_propadaye-son-unochi-i-zyavlyayetsya-vidchuttya-vtrati-energiyi/611926 (дата звернення 17.08.2025).
6. Прочитано. *Шукай*. URL: <https://shukai.com.ua/seen> (дата звернення 20.08.2025).
7. Стандарт державної мови «Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння А1-С2». Київ, 2024. 139 с. URL: <https://mova.gov.ua/news/standart-zatverdzheno> (дата звернення 20.08.2025).
8. Твої почуття теж важливі. *Офіційний сайт міста Одеса*. URL: https://omr.gov.ua/Files/2024/SOC_ZAHIST/buklet_MOM.pdf (дата звернення 27.08.2025).
9. Ти як? Всеукраїнська програма ментального здоров'я. URL: <https://howareu.com/> (дата звернення 29.08.2025).
10. Українська мова. Мова фаху, мова науки, мова спілкування. Текстovo-комунікативне навчання: навч. посіб. / Л.О. Ткаченко та ін.; за ред. О.В. Любашенко. Київ: ТОВ ВПП «Компас», 2014. 256 с.
11. Хорошковська О.Н. Текстocентричний підхід і його реалізація в підручниках з української мови для 3-4 класів ЗНЗ з мовами навчання

- національних меншин України. *Проблеми сучасного підручника*. Київ, 2014. С. 810-816.
12. Чи твоє життя гармонійне? Коло життєвого балансу. <https://www.youtube.com/watch?v=IE4Apy8LWc4> (дата звернення 29.08.2025).
13. Швець Г. Тема психічного здоров'я в курсі української мови як іноземної. *Educating for tomorrow: Ukrainian Values in Global World. Conference proceeding and resolutions*. Thompson Rivers University, Kamloops, Canada 7-9, February 2025. P. 268-271. URL: https://krasun.ca/wp-content/uploads/2025/05/UVGW_Conference-Proceedings.pdf (дата звернення 29.08.2025).
14. Швець Г.Д. Теоретико-методичні засади навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Київ, 2021. 689 с. URL: <https://cutt.ly/pbKX7To> (дата звернення 15.08.2025).
15. Шевченко М.В. Інтегроване навчання видів мовленнєвої діяльності у курсі УМІ: проект заняття. *Мова, історія, культура у лінгвокомунікативному просторі: зб. наук. праць*. Суми: Сумський державний університет, 2017. Вип. 4. С. 273-279.
16. Як ти, брате? URL: https://www.youtube.com/watch?v=_x6hlBK7Dr0 (дата звернення 17.08.2025).
17. Як ти, брате? Як розмовляти під час війни. URL: <https://yakty.com.ua/> (дата звернення 17.08.2025).
18. Agustien H. Implementing a text-based approach in English language teaching. TEFLIN Publication Division in collaboration with Bintang Sejahtera Press, 2020. 69 p.
19. Bartmiński J. O działaniach na tekście z perspektywy tekstologii integralnej. *Działania na tekstach w edukacji szkolnej i uniwersyteckiej*, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2015. S. 9-18.
20. Chyb-Winnicka M. Tekstologiczna koncepcja działań na tekstach a glottodydaktyka polonistyczna. *Języki Obce w Szkole*. 2024. 2024/3. S. 95-103. DOI: <https://doi.org/10.47050/jows.2024.3.95-103>
21. Emilia E. A Critical Genre-based Approach to Teaching Academic Writing in a Tertiary EFL Context in Indonesia. *PhD thesis*: Dept of Language, Literacy and Arts Education, University of Melbourne. Melbourne, 2005. 258 p. URL: <http://hdl.handle.net/11343/39548> (дата звернення 22.08.2025).
22. Feez S. Text-based Syllabus Design. *TESOL in Context*. Volume 9. No. 1. July 1999. P. 11-14.
23. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. Pearson Education Limited, 2007. 448 p.

24. Hyland K. Genre Pedagogy: Language, Literacy and L2 Writing Instruction. *Journal of Second Language Writing*. 16 (2007). P. 148-164.
25. Nunan D. Task-based Language Teaching. Cambridge University Press, 2004. 218 p.
26. The Hardkiss. Як ти? URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0P8QJ-x68PI> (дата звернення 25.08.2025).

Стаття надійшла до редакції 15.09.2025.

Статтю рекомендовано до друку 23.11.2025.

Стаття опублікована 30.12.2025.

Як цитувати: Швець Г. Текстова структура заняття з української мови як іноземної (на прикладі теми «Ментальне здоров'я, психологічна допомога»). *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. 2025. Вип. 47. С. 190-204. <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2025-47-12>

TEXTUAL STRUCTURE OF UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE LESSON (BASED ON THE TOPIC “MENTAL HEALTH, PSYCHOLOGICAL SUPPORT”)

Hanna Shvets

Doctor of Pedagogics, Associate Professor, Department of Ukrainian Philology for Foreigners, Educational and Scientific Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv
(01601, Kyiv, 64/13 Volodymyrska St);

e-mail: h.shvets@knu.ua;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1068-048X>

The article examines the problem of textual organization of a lesson in Ukrainian as a foreign language (UFL), which is a significant issue in contemporary language teaching methodology. In the learning process, the text performs a triple function: it serves as a didactic tool for developing communicative skills, acts as a carrier of content, and simultaneously determines the internal logic and structure of the lesson. This creates the need to understand how different types of textual organization shape instructional interaction. The aim of the study is to characterize three types of lesson text structures using the topic “Mental Health. Psychological Support” as material, and to identify the factors that influence the teacher’s choice of each type.

The study employs a set of methods: content analysis of instructional texts, comparative analysis of lesson plans, linguodidactic design, pedagogical observation, and generalization of practical teaching experience in UFL. Three types of textual lesson structures are distinguished. The panoramic (mosaic) structure involves working with several texts of various formats and provides a multidimensional understanding of the topic. The detailed structure is based on one central text and

enables in-depth exploration of its content, organization, and linguistic features. The simplified structure relies on one or two short texts or video fragments and is primarily aimed at stimulating oral interaction and creating a comfortable, supportive learning atmosphere. The study identifies several factors that determine the appropriateness of each structure: students' language proficiency, the format and conditions of the course, education goals, and the needs of a particular group.

The findings demonstrate that the variability of textual lesson structures offers opportunities for effective work with authentic materials and for the integrated development of linguistic and communicative skills. Addressing the topic of mental health has shown the importance of students' personal involvement, dialogic interaction, and a psychologically safe educational environment.

Keywords: *educational text, text-based approach, text-processing strategies, textual structure of the lesson, Ukrainian as a foreign language.*

REFERENCES

1. Bakum, Z.P. (2008). Text-based approach in the modern system of principles of teaching the Ukrainian language. *Pedagogical Sciences*. Cherson, 47, pp. 85-91 [in Ukrainian].
2. Vintoniv, M.O., Vintoniv, T.M. (2024). The text-centered and the linguistic and cultural aspects in teaching Ukrainian as a foreign language (on the example of studying the figure of Mykola Leontovych). *Bulletin of the Oleksandr Dovzhenko Glukhiv National Pedagogical University. Pedagogical Sciences*. Hlukhiv, 54, pp. 21-30 [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-1-54-21-30>
3. Horda, O. (2018). Structure and content of the lesson on the topic "Work" in Ukrainian as a foreign language. *Southern Archive (philological sciences)*. Kherson, 75, pp. 136-141 [in Ukrainian].
4. Horda, O.M., Trumko, O.M. (2022). Text-centered approach to teaching Ukrainian as a foreign language: ways of implementation. *Transcarpathian Philological Studies*. Uzhhorod, V. 1, 23, pp. 66-69 [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.23.1.12>
5. Mezhya, L. (2015). You lose sleep at night and feel a loss of energy. Available at: https://gazeta.ua/articles/events-journal/_propadaye-son-unochi-i-zyavlyayetsya-vidchuttya-vtrati-energiyi/611926 [Accessed 17 Aug. 2025] [in Ukrainian].
6. Prochytno [Seen]. (2024). Available at: <https://shukai.com.ua/seen> [Accessed 20 Aug. 2025] [in Ukrainian].
7. *The State Language Standard "Ukrainian as a Foreign Language. Levels of General Proficiency A1-C2"*. (2024). Available at: <https://moval.gov.ua/news/standart-zatverdzheno> [Accessed 20 Aug. 2025] [in Ukrainian].

8. Your feelings are important too. (2024). *Official website of the city of Odesa*. Available at: https://omr.gov.ua/Files/2024/SOC_ZAHIST/buklet_MOM.pdf [Accessed 27 Aug. 2025] [in Ukrainian].
9. *How are you? All-Ukrainian mental health program*. Available at: <https://howareu.com/> [Accessed 29 Aug. 2025] [in Ukrainian].
10. Liubashenko, O.V. (Ed.) (2014). *Ukrainian language. Language of expertise, language of science, language of communication. Text-based communicative teaching*. Kyiv: TOV VPP "Kompas" [in Ukrainian].
11. Khoroshkovska, O.N. (2014). The text-centered approach and its implementation in Ukrainian language textbooks for grades 3-4 of general education institutions with languages of instruction of national minorities of Ukraine. *Problems of modern textbooks*. Kyiv, pp.810-816 [in Ukrainian].
12. *Is your life harmonious? The circle of life balance*. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=lE4Apy8LWc4> [Accessed 29 Aug. 2025] [in Ukrainian].
13. Shvets, H. The topic of mental health in the Ukrainian as a foreign language course. *Educating for tomorrow: Ukrainian Values in Global World. Conference proceeding and resolutions*. Thompson Rivers University, Kamloops, Canada 7-9, February 2025, pp. 268-271. Available at: https://krasun.ca/wp-content/uploads/2025/05/UVGW_Conference-Proceedings.pdf [Accessed 29 Aug. 2025] [in Ukrainian].
14. Shvets, H.D. (2021). Theoretical and methodological principles of teaching the Ukrainian language to foreign students of humanities. *Doctor's thesis*. Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv, Borys Grinchenko Kyiv University. Available at: <https://cutt.ly/pbKX7To> [Accessed 15 Aug. 2025] [in Ukrainian].
15. Shevchenko, M.V. (2017). Integrated teaching of speech activities in Ukrainian as a foreign language courses: lesson plan. Language, history, culture in the linguistic-communicative space: collection of scientific works. Sumy: Sumy State University. *Language, history, culture in the linguistic-communicative space: collection of scientific work*. Sumy: Sumy State University. 4, pp. 273-279 [in Ukrainian].
16. *How are you, brother?* Available at: https://www.youtube.com/watch?v=_x6hlBK7Dr0 [Accessed 17 Aug. 2025] [in Ukrainian].
17. *How are you, brother? How to talk during wartime*. Available at: <https://yakty.com.ua/> [Accessed 17 Aug. 2025] [in Ukrainian].
18. Agustien, H. (2020). *Implementing a text-based approach in English language teaching*. TEFLIN Publication Division in collaboration with Bintang Sejahtera Press.
19. Bartmiński, J. (2015). O działaniach na tekście z perspektywy tekstologii integralnej [On text-based activities from the perspective of integral

- textology]. *Działania na tekstach w edukacji szkolnej i uniwersyteckiej [Text-based activities in school and university education]*. Lublin: Maria Curie-Skłodowska University Press, pp. 9-18 [in Polish].
20. Chyb-Winnicka, M. (2024). Tekstologiczna koncepcja działań na tekstach a glottodydaktyka polonistyczna [The textological concept of working with texts and Polish language teaching]. *Języki Obce w Szkole [Foreign Languages at School]*. 3, pp. 95-103. [in Polish]. DOI: <https://doi.org/10.47050/jows.2024.3.95-103>
21. Emilia, E. (2005). A Critical Genre-based Approach to Teaching Academic Writing in a Tertiary EFL Context in Indonesia. *PhD thesis*. Dept of Language, Literacy and Arts Education, University of Melbourne. Melbourne. Available at: <http://hdl.handle.net/11343/39548> [Accessed 22 Aug. 2025].
22. Feez, S. (1999). Text-based Syllabus Design. *TESOL in Context. Volume 9, No. 1, July*, pp. 11-14.
23. Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching*. Pearson Education Limited.
24. Hyland, K. (2007). Genre Pedagogy: Language, Literacy and L2 Writing Instruction. *Journal of Second Language Writing*. 16, pp. 148-164.
25. Nunan, D. (2004). *Task-based Language Teaching*. Cambridge University Press.
26. The Hardkiss. How are you? Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=0P8QJ-x68PI> [Accessed 25 Aug. 2025] [in Ukrainian].

The article was received by the editors 15.09.2025.

The article was recommended for printing 23.11.2025.

The article published 30.12.2025.

In cites: Shvets H. (2025). Textual structure of Ukrainian as a foreign language lesson (based on the topic “Mental health, psychological support”). *Teaching languages at higher educational establishments at the present stage. Intersubject relations*. 47, pp. 190-204. <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2025-47-12> [in Ukrainian]